

Kouvolan kaupungin

Tilinpäätös

2016

tiivistelmä

JULKAISUN TIEDOT

Teksti:

Tilinpäätös 2016

Tiivistelmä

Julkaisija:

Kouvolan kaupunki

2017

4	JOHDANTO
7	VÄESTÖMÄÄRÄ
7	TYÖLLISYYS
8	ASUMINEN
9	HENKILÖSTÖ
8	KEHITYSNÄKYMÄT
15	TALOUEDELLINEN TILANNE
16	TOTEUTUMINEN TOIMIALOITTAIN
22	INVESTOINNIT
23	KOUVOLA-KONSERNI

Kaupungin tulos positiivinen

Viime vuoden aikana Kouvolan kaupungin taloutta saatiin tasapainotettua kiitettävästi. Kaupungin vuoden 2016 tulos on 5,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet talouden tasapainottamiseksi toteutuivat pääosin.

Hyvää tulosta on edesauttanut viime vuosina tehdyt toimenpiteet henkilöstömäärän sopeuttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi. Niiden vaikutus näkyi erityisesti toimintakatteen maltillisena 1,1 prosentin kasvuna. Se on hieno suoritus, sillä samanaikaisesti on jouduttu käyttämään rahaa kohteisiin, joihin kaupungin vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset, kuten työttömyyden hoitoon. Kaupunkilaisten palvelutarpeeseen on pystytty vastaamaan mielestäni hyvin. Toimintatuotot kasvoivat vain 0,7 prosenttia eli 0,5 miljoonaa euroa vuoteen 2015 verrattuna. Positiiviseen tulokseen vaikutti kertaluonteisesti hieman se, että Carean alijäämien kattamiseksi tehtyä pakollista varausta purettiin yhteensä 2,5 milj. eurolla. Tuloksen käänsi lopullisesti positiiviseksi verojen ja valtionosuuksien hieman arvioitua suurempi kertyminen. Tätä edesauttoi vuodelle 2016 tehty veronkorotus. Vaikka tulot lisääntyivät viime vuonna, on kaupungin tulokehitys edelleen suuri haaste tulevaisuudessa.

Kaupunki satsaa kehittämiseen

Vuoden 2016 aikana on viety määrätietoisesti eteenpäin kaupungin elinvoimaa vahvistavia hankkeita. **Kullasvaaran logistiikka-alueella** sijaitsevan rautatie- ja maantierterminaalien kehittämiseen saatiin Euroopan unionin rahoitusta vuosille 2016-2018. Helmikuussa käynnistettiin alueen infrastruktuurin suunnittelu- ja kaavarunkotyö sekä marraskuussa intermodaaliterminaalien hallinnointimallityö. Hankkeissa selvitetään alueen infrastruktuurin kehittämistoimenpiteitä sekä toimintamalleja Kullasvaaran logistiikka-alueen kehittämiseksi vaiheittain. Työt valmistuvat maaliskuussa 2017.

Pioneeripuiston asuntomessuprojekti eteni täysin aikataulussaan vuonna 2016. Asuntomessualueen asemakaava sai lainvoiman lokakuussa ja alueen katu- ja yleisten alueiden suunnitelma hyväksyttiin joulukuussa. Asuntomessualueen tonttihakua on alkanut ja

tontin varauspäätöksiä tehdään kesä- ja syyskuussa 2017. Alueen yhdyskuntatekniikan rakentaminen alkaa keväällä ja tavoite on, että rakentajat pääsevät tonteilleen loppuvuodesta. Tonttien kysyntä Kouvolassa vilkastui merkittävästi vuonna 2016 ja alkuvuosi näyttää trendin jatkuvan.

Ydinkeskustan kehittäminen eteni suunnitelman mukaisesti ja jatkuu tulevina vuosina. Manskin saneeraus on käynnissä ja se valmistuu vuoden 2017 loppuun mennessä. Ydinkeskustan yleiskaavatyöhön liittyen alueelle on laadittu liikenneverkon ja pysäköinnin kehityssuunnitelma sekä selvitys suojeltavista rakennuksista ja ympäristöistä. Lasipalatsin ja Brankkarin asemakaavat on hyväksytty ja Keskustakortteleiden asemakaavan muutosehdotus valmistui hyväksymiskäsittelyyn. Matkakeskuksen asemakaavamuutos on ehdotusvaiheessa ja etenee kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi kevään aikana. Uuden kaukoliikenteen linja-autoterminaalien suunnittelu on aloitettu. Matkakeskuksen liikenteellistä toimivuutta parannetaan muuttamalla Hallituskatu-Kauppamiehenkatu kaksisuuntaiseksi.

Osallistavaa ja matalan kynnyksen palvelua

Hyvinvointipalveluja on kehitetty edelleen osallistaviksi ja matalan kynnyksen palveluja on lisätty. Lasten sosiaalipalvelujen uusi toimintamalli on tuonut jo lyhyessä ajassa hyviä tuloksia ja painopistettä on saatu siirrettyä raskaammista palveluista kevyempiin. Viime vuonna perustettiin ensimmäiset lapsiperheiden keskitettyjä palveluja tarjoavat Perhekeskukset Keltankaalle ja Korialle. Vuorovaikutusta ja toiminnallisuutta painottava Kouvolan esi- ja perusopetussuunnitelma otettiin käyttöön elokuussa. Kuntakokeiluna aloitetun nuorten Ohjaamon toiminta on vakiintunut osaksi nuorisopalvelujen toimintaa.

Aikuisväestön palvelujen terveyden edistämisen toiminnassa on jatkettu painopisteen siirtämistä kuntalaisten aktivointiin sekä omaehtoisen terveyden ja liikunnan edistämiseen. Hyvinvointipalvelujen toimintaa on kehitetty asiakaslähtöiseksi ASKEL-hankkeen kautta ja useat yksiköt ovat jo kirjanneet palvelulupauksensa mm. ikääntyneiden palveluissa. Työ kuntalaisen parhaaksi jatkuu edelleen. Hyvinvoiva Kouvola -ohjelman tavoitteena on kuulla ja osallistaa kuntalaisia ja tuoda hyvinvointinäkökulma osaksi päätöksentekoa.

Muutoksen tiellä

Vuonna 2016 aloitettiin tulevan maakuntahallinnon uudistamistyö aluksi Kouvolan kaupungin vetämänä projektina. Alkusyksystä Sote- ja maakuntauudistuksen koordinointi siirrettiin maakuntaliitolle Kymenlaakson kuntien yhteisellä päätöksellä. Aluehallintouudistus ja sosiaali- ja terveystalouden uudistus tulevat muuttamaan kunnan toimintaa ja roolia julkisten palvelujen järjestämisessä ennen näkemättömällä tavalla. Tulevaisuudessa kuntien tehtävät ja palvelut painottuvat elinvoiman, koulutuksen ja hyvinvoinnin sekä hyvän ja terveellisen kaupunkiympäristön kehittämiseen. Muutokseen valmistautuminen aiheuttaa kaupungin henkilöstölle merkittävää epävarmuutta tulevien työtehtävien ja työnantajan osalta. Valmistelutyö aiheuttaa kasvavaa työtaakkaa suurelle osalle henkilöstöstä.

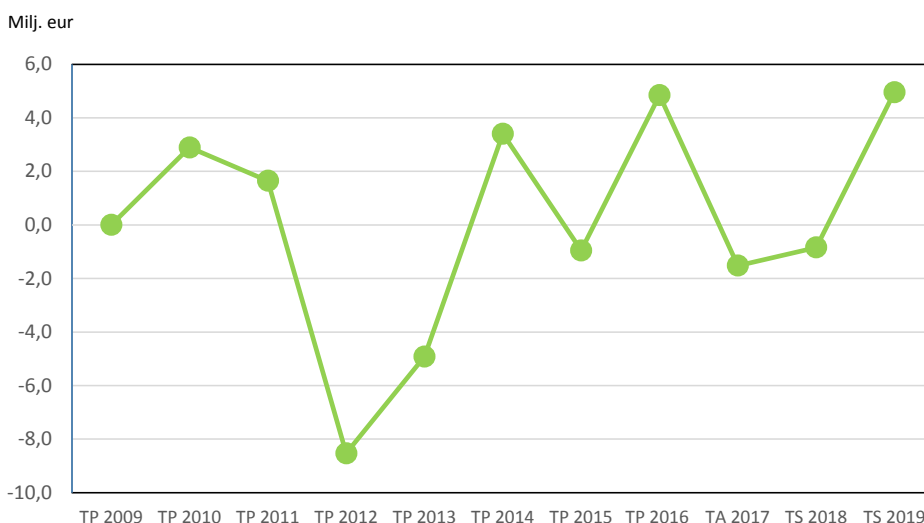
Vuoden 2016 aikana kaupungin viranhaltijat ovat laatineet lausuntoja mm. maakuntalaista, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista, voimaannpanolaista ja maakuntien rahoituslaista. Lausunnot olivat kaikilta osin hyvin kriittisiä koko uudistusta kohtaan. Rahoituksen ja menojen näkökulmasta noin 60 % kaupungin nykyisestä toiminnasta siirtyy uudistuksen myötä maakuntaan ja henkilöstömäärä vähenee noin puoleen

nykyisestä. Uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia myös kunnan sote-palveluihin ja kaupungin omistamiin sote-kiinteistöihin, sillä jatkossa sote-palveluverkosta päättää maakunta. Jo valmistelussa on tullut selväksi, että sote-palveluverkko tulee supistumaan ja palvelurakenne muuttumaan nykyisestä.

Tätä taustaa vasten on helppo todeta, että myös Kouvolan kaupungin on kyettävä uudistumaan tulevaisuuden kunnan tehtävien mukaisesti. Vuoden 2017 keväällä käynnistetään muutosprosessi, jossa tullaan tarkastelmaan kunnan tulevat roolit, tehtävät, yhdyspinnat maakuntaan ja valtion toimijoihin nähden sekä muodostetaan tarvittava organisaatio ja suunnitellaan tulevaisuuteen suuntaava strategia. Tämä tulee vaati-
maan jälleen kerran henkilöstöltä venymistä, mutta uskon, että onnistumme siinä vähintään yhtä hyvin kuin tähän asti.

Tuukka Forsell
kaupunginjohtaja

Kertyneen yli-/alijäämän kehitys

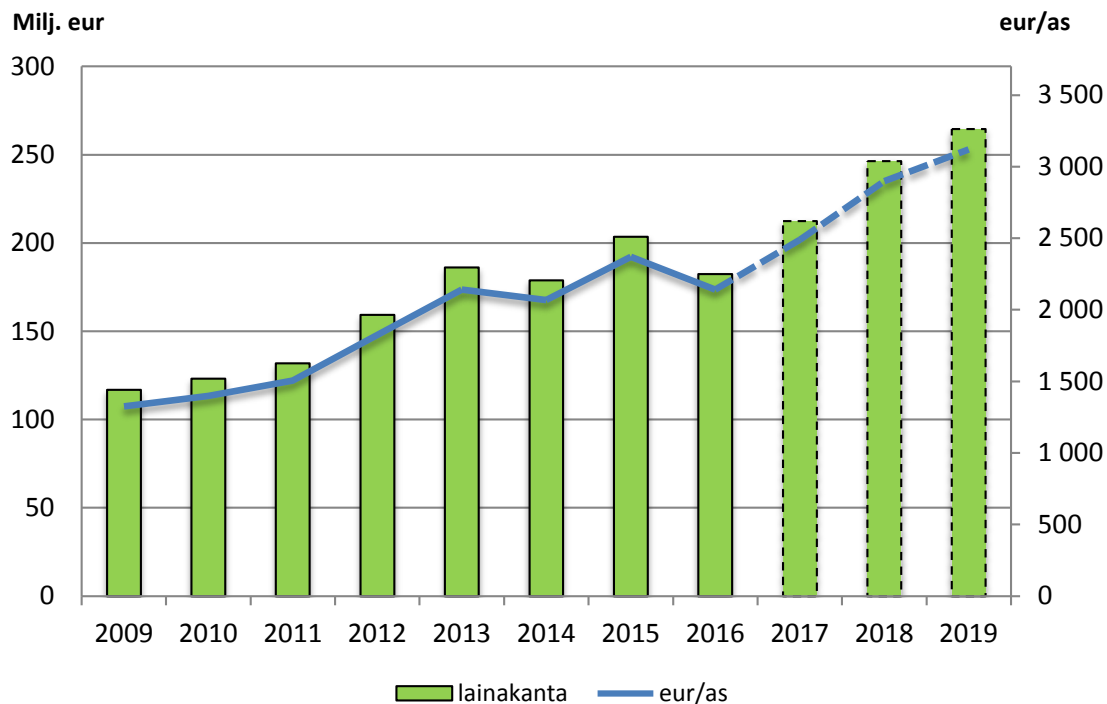

Tilikauden ylijäämä
5,8 milj. euroa

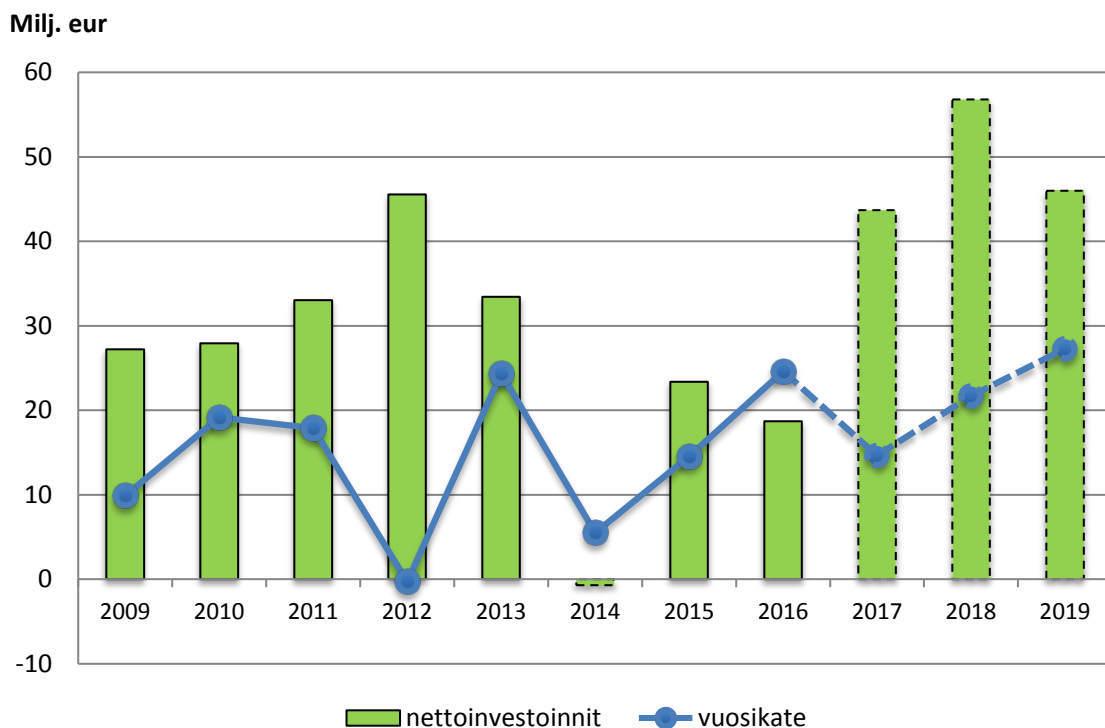
Toimintakatteen muutos
1,1 %

Henkilöstökulujen muutos
-0,9 %

Lainakanta 2009-2018

Vuosikate ja investoinnit 2009-2019

Väestömäärä vuoden 2016 lopussa oli 85 231. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna väestömäärä laski 600 henkilöllä.

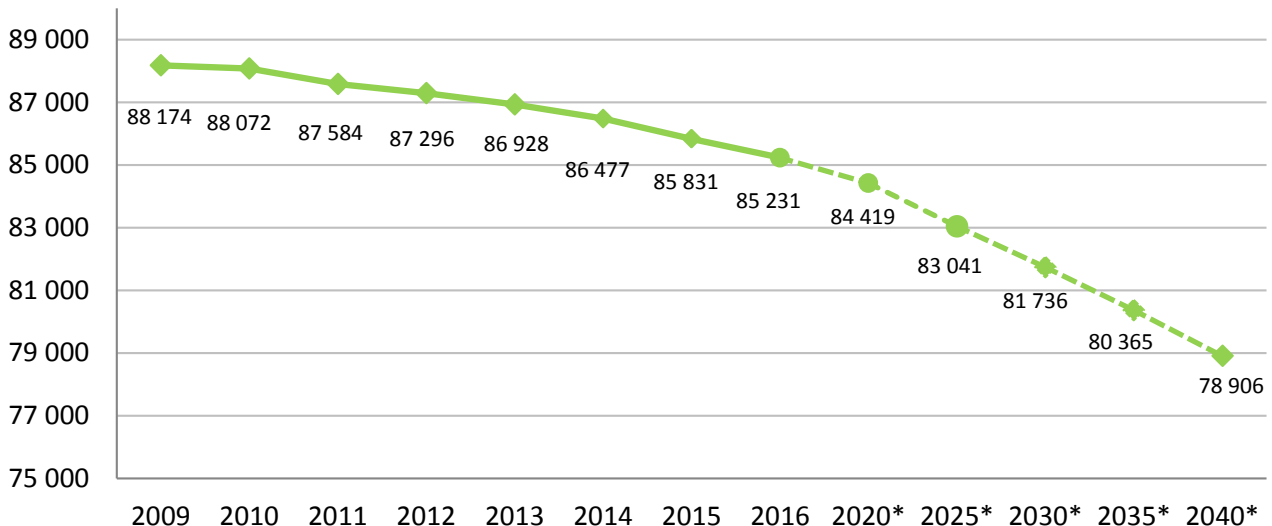
Tulevaisuuden palvelutarpeita arvioidaan pääasiassa väestömäärän kehityksen ja väestörakenteen muutosten perusteella. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan kokonaisväestömäärä Kouvolassa laskee noin 8,1 prosentilla vuodesta 2015 vuoteen 2020. Ennuste perustuu toteutuneeseen kehitykseen ja siitä johdettuun todennäköiseen tulevaan kehitykseen.

Väestörakennetta koskevan ennusteen mukaan vuodesta 2016 vuoteen 2040 mennessä 0 - 14 -vuotiaiden määrä

laskee noin 13 prosenttia ja työikäisen väestön 15 - 65 -vuotiaiden määrä vähenee noin 16 prosenttia. Sitä vastoin 65-vuotiaiden ja sitä vanhempien määrä kasvaa noin 15 prosenttia vuoteen 2040 mennessä.

Kaupungin palveluiden järjestämisen näkökulmasta väestörakenteesta tapahtuva muutos on merkityksellinen, sillä väestörakenteen muutos heijastuu suoraan palveluiden tarpeeseen ja järjestämiseen. Negatiivinen väestömuutos vaikuttaa myös kaupungin tuloperusteisiin heikentävästi. Väestörakenteen ennakoidaan Kouvolassa muuttuvan samansuuntaisesti riippumatta siitä, väheneekö vai kasvaako väestömäärä lievästi.

Väestömäärä vuosina 2009-2016 sekä ennuste vuosille 2017-2019

Lähde: Tilastokeskus

TYÖLLISYYS

Kouvolan työttömyysaste eli työttömien osuus työvoimasta on 16,0 prosenttia, kun se Kaakkois-Suomessa oli 16,8 prosenttia. Työttömiä työnhakijoita (ml. lomautetut) oli 6 284 eli 341 henkilöä vähemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana.

Työttömistä työnhakijoista alle 25-vuotiaita oli 962, kun vähennystä edelliseen vuoteen 155 henkilöä. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen mukaan nuorten työttömyys koko maassa väheni

edellisestä vuodesta 8,1 prosenttia ja alle 25-vuotiaiden työttömyys oli laskusuunnassa jokaisessa Kaakkois-Suomen kunnassa. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi Kaakkois-Suomessa, mutta Kouvolan seudulla pitkäaikaistyöttömien määrä väheni. Kouvolassa yli vuoden työttömänä olleita oli 1 940 eli 19 henkilöä vähemmän kuin edellisvuoden lopussa.

Avoimien työpaikkojen määrä joulukuun lopussa oli 277 kpl, 50 paikkaa vähemmän kuin edellisvuoden joulukuussa. (Lähde: Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Joulukuun työllisyyskatsaus 12/2016.)

ASUMINEN

Kouvolaan asuntotuotanto väheni hieman vuodesta 2015 siten, että vuonna 2016 rakennusluvilla syntyi yhteensä 51 asuntoa. Kerrostaloille ei myönnetty vuonna 2016 rakennuslupia, mutta vuonna 2015 niitä oli kolme ja vuonna 2017 niitä todennäköisesti tulee olemaan useampia, joten kerrostalotuotannon pidemmän ajanjakson keskiarvo oletetaan pysyvän ennallaan. Rivitaloasuntoja rakennettiin vuonna 2016 yhdeksän asuntoa.

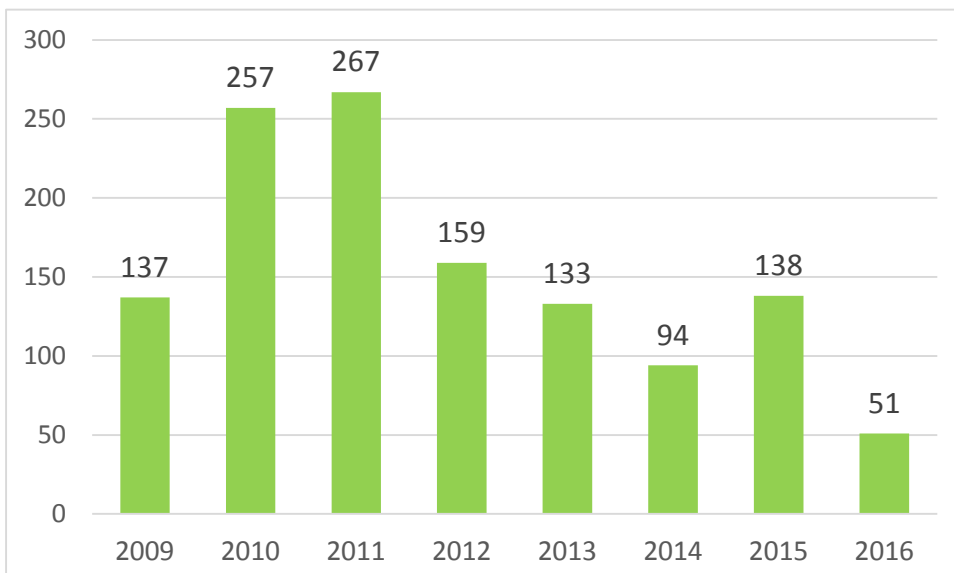
Pientalorakentaminen pysyi samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Rakennuslupia myönnettiin vuonna 2016 yhteensä 42 asunnolle, kun taas vuonna 2015 lupia myönnettiin 43 asunnolle. Tonttien varaustilastojen perusteella pientalorakentaminen piristyi edellisestä vuodesta, koska vuonna 2016 pientalotontteja luovutettiin 20 kpl, kun edellisenä vuonna niitä luovutettiin vain 13 kpl. Korjausrakentamisen luvat kasvoivat ja rakentamisen volyymi tulee todennäköisesti painottumaan tulevina vuosina yhä enemmän korjaus- ja laajennusrakentamiseen. Energiatieteiden tutkimusten tiukentuva lainsäädäntö lisää myös korjausrakentamisen tarvetta.

Pientalorakennuksien käyttötarkoitus haja-asutusalueella on muuttunut osittain vapaa-ajan toimintoja palvelevaksi rakennuskannaksi. Vapaa-ajan kiinteistöjen rakentaminen on vuosittaisesta vaihtelusta

huolimatta säilynyt ennallaan korjaus-, lisä- ja laajennusrakentamisen myötä. Vanhuksille ja erityisryhmille tarkoitettuja palvelutaloja rakennetaan vuosittain muutama kappale.

Valmistuvien asuntojen lukumäärä 2009- 2016

Kouvolaan kaupungin palveluksessa oli vuoden 2016 lopussa yhteensä 5 886 viranhaltijaa/työntekijää, joista vakinaisia oli 4 749, määräaikaista 1 042 ja tukitoimenpitein työllistettyjä 95. Henkilöstömäärän kehitystä on seurattu myös osavuosi- ja kuukausikatsauksissa. Kaupungin henkilöstömäärä väheni edellisvuodesta 116:lla. Vakainainen henkilöstö väheni 39:llä ja määräaikaisten henkilöstö (pl. työllistetyt) 99:llä. Palkkatuella työllistettyjen määrä sen sijaan lisääntyi 22:lla.

Henkilötyövuodet ovat vähentyneet edellisvuodesta yhteensä 56,28:lla eli 1,0 %:lla. Henkilötyövuodet vähenivät vakainasten osalta 13,51:llä, määräaikaisten osalta 49,59:llä ja lisääntyivät työllistettyjen osalta 6,82:lla. Henkilötyövuosien väheneminen johtuu henkilöstömäärän vähenemisestä.

Sairauspoissaoloja oli vuonna 2016 keskimäärin 19,7 kalenteripäivää/htv. Sairauspoissaolot kasvoivat edellisvuodesta 0,7 kalenteripäivällä/henkilötyövuosi. Vuonna 2015 sairauspoissaolot vähenivät merkittävästi, kun niitä oli 1,9 kalenteripäivää/henkilötyövuosi edellisvuotta vähemmän.

Kouvolaan kaupungilla jatkettiin vuonna 2016 määrätietoista työtä henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseksi ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Työkyvyn johtamisen prosessia tehostettiin monin eri tavoin. Vuonna 2016 pilotoitiin Ainoa HealthManager-terveysjohtamisen järjestelmää, joka auttaa seuraamaan työkykyprosessien toimivuutta ja oikea-aikaisuutta.

Huhtikuussa päivitettiin Aktiivinen hyvinvoinnista välittäminen -työkyvyn toimintamalli ja siihen laadittiin syksyn aikana myös työntekijän opas. Lisäksi johtamisen ja esimiestyön suunnitelmallista kehittämistä jatkettiin. Alkuvuodesta toteutettiin esimiesten 360-arviointien toinen vaihe. Arviointeja on hyödynnetty kaupungin johtamis- ja esimieskoulutukseen liittyvien tarpeiden kartoittamisessa. Lokakuussa käynnistettiin Hyvä työ GO-työturvallisuusvalmennukset esimiehille.

Henkilötyövuodet

5 450 htv

Muutos -1,0 %

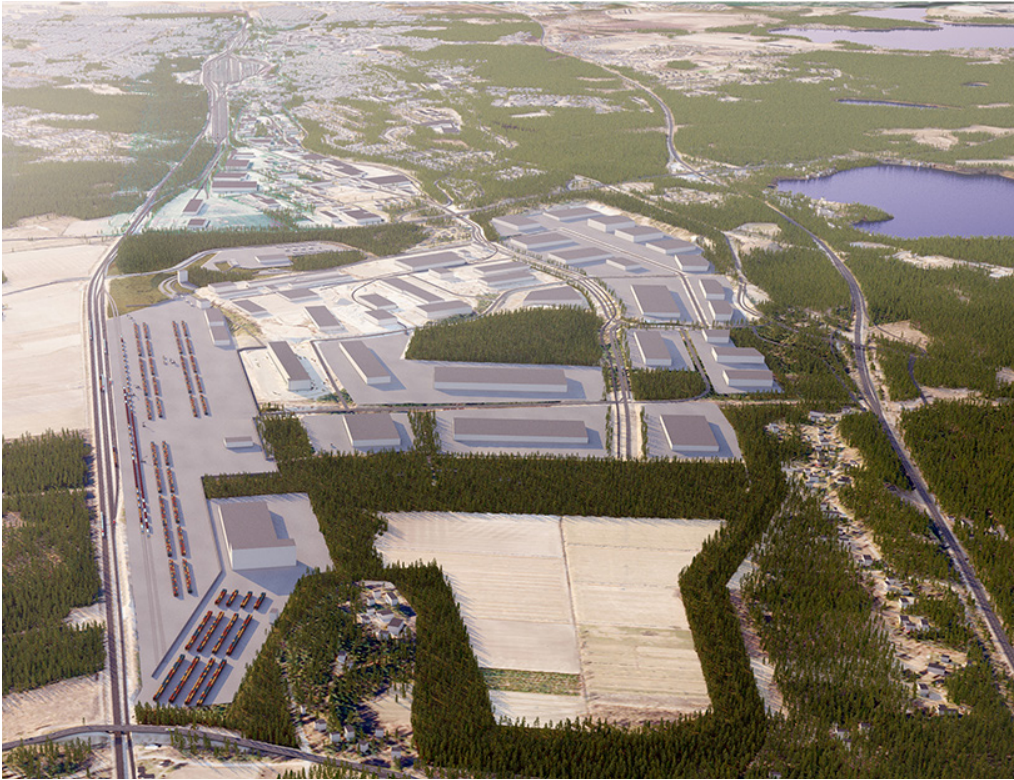
Henkilöstömäärä

-116 hlöä

Muutos -1,9 %

Kärkihankkeet

Kouvolan rautatie- ja maantietermiinali (Kouvola RRT)

Kullasvaaran logistiikka-alueella sijaitsevan Kouvolan rautatie- ja maantietermiinalin (**Kouvola RRT**) kaavoitus ja tekninen suunnittelu mahdollistavat alueen tarkoituksenmukaisen kehittämisen vahvistaen samalla logistiikkatoimialan asemaa kaupungissa. Kouvolan rautatie- ja maantietermiinalin suunnittelua ja toteutusta edistetään vuorovaikutuksessa logistiikka-alan toimijoiden kanssa luoden toimintaledellytyksiä nykyisten ja uusien käyttäjien tarpeisiin perustuvalla alueen kehittämiselle.

Kullasvaaran logistiikka-alueen kehittämiseksi Euroopan komissiolle helmikuussa 2016 jätettiin Kouvolan rautatie- ja maantietermiinalin (Kouvola RRT) toiminnallista kehittämistä ja suunnittelua koskeva CEF 2015 -rahoitushakemus. Euroopan komissio julkaisi 17.6.2016 luettelon 195 liikennehankkeesta, jotka saavat CEF-rahoitusta. Kouvola RRT oli yksi näistä hankkeista. Verkkojen Eurooppa -koordinointikomitea antoi 8.7.2016 Euroopan komissiolle jäsenmaiden hyväksynnän tuettaville hankkeille. Innovoinnin ja verkkojen toimeenpanoviraston (INEA) ja Kouvolan kaupungin välinen avustussopimus allekirjoitettiin lokakuussa 2016.

Kouvola RRT toiminnallista kehittämistä ja suunnittelua koskeva hanke on tukikelpoinen 12.2.2016 - 31.12.2018 välisen ajan. Hankkeen laajuus on 3,4 milj. euroa, jolle myönnetty CEF-rahoitus on 50 % eli 1,7 milj. euroa. Kouvola Innovation Oy (Kinno) on Kouvolan kaupungin yhteistyökumppani hankkeessa.

Helmikuussa 2016 käynnistyi Kouvolan rautatie- ja maantietermiinalin (Kouvola RRT) yleissuunnitelmatasoinen selvitys, joka sisältää kaavarungon valmistelun. Selvitys valmistuu helmikuussa 2017. Termiinalialueen maanhankintaan liittyen maaliskuussa 2016 on toimitettu lunastuslupahakemus ympäristöministeriöön. Kouvola RRT hallintomallin laadinta on meneillään ja se valmistuu maaliskuussa 2017. Edellä mainituissa hankkeissa on haastateltu toimijoita ja pidetty työpajoja. Kouvola Innovation Oy on käynnistänyt loppuvuodesta 2016 selvitykset Kouvola RRT:n toiminnallisesta kehittämisestä. Selvityksiä ovat pitkät junat ja lastinkäsittely sekä sääntelyn purkaminen ja hallinnolliset rajoitteet. Kokonaisuudessaan Kouvola RRT on edistynyt suunnitellusti.

Kouvolan asuntomessujen
2019 asuntomessualue
Pioneeripuistossa
Koriolla

Asuntomessut Kouvola 2019 on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Pioneeripuiston asemakaavan 12.9.2016 ja kaava sai lainvoiman 26.10.2016. Kouvola kaupungin ja Osuus-kunta Suomen Asuntomessujen yhteiset työryhmät sekä asuntomessutoimikunta aloittivat työskentelyn syksyn 2016 aikana, myös tekniikkaryhmän, laaturyhmän, markkinointi- ja viestintäryhmän sekä asuntomessutoimikunnan työ käynnistyi. Asuntomessutoimikunta

hyväksyi projektisuunnitelman 16.12.2016. Asuntomessualueen tonttimarkkinoinnin konsepti suunniteltiin yhdessä Kouvola asumisen markkinoinnin konseptin kanssa. Työ valmistui joulukuussa 2016 ja suunnitelman toimeenpano alkaa tammikuussa 2017. Tekninen lautakunta hyväksyi Pioneeripuiston katu- ja yleisen alueen suunnitelman 13.12.2016. Alueen rakennussuunnitelmat valmistuvat alkuvuodesta 2017.

Kouvolan matka- ja
tapahtumakeskus
(Jatke Oy
Arkkitiedit Soini & Horto Oy)

Ydinkeskustan kehittäminen eteni suunnitelman mukaisesti. Manskin saneeraus on käynnissä ja se valmistuu vuoden 2017 loppuun mennessä. Ydinkeskustan yleiskaavatyöhön liittyen alueelle on laadittu liikenneverkon ja pysäköinnin kehityssuunnitelma,

hulevesiselvitys sekä selvitys suojeltavista rakennuksista ja ympäristöistä. Lasipalatsin ja Brankkarin asemakaavat on hyväksytty ja Keskustakortteleiden asemakaavan muutosehdotus valmistui hyväksymiskäsittelyyn.

Matka- ja tapahtumakeskusken asemakaavamuutos on ehdotusvaiheessa ja etenee kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi kevään 2017 aikana. Keskustan kehittämiseen ja matkakeskuksen liikenteelliseen toimivuuteen liittyen on Hallituskadun-Kauppamiehenkadun kaksisuuntaistamisen sekä uuden kaukoliikenteen linja-autoterminalin suunnittelu aloitettu. Maksullisesta pysäköinnistä luovuttiin ja pysäköinnin aikarajoituksia muutettiin ydinkeskustan alueella.

Vanhojen teollisuusalueiden uudelleenkäyttö Kymin Ruukin aluevision pohjalta on edetty asemakaavoitukseen, jolla mahdollistetaan alueen kehittäminen monimuotoisena palvelutoimintojen alueena. UPM Kiinteistöt Oy:n, kaupungin ja Kinnon yhteistyöryhmän toiminta jatkuu. Voikkaan tehdasalue kehittyy vähitellen pienen ja keskisuuren teollisuustoiminnan alueena ja kaupunki tukee tätä myös kaavoitusratkaisulla. Myllykosken entisen paperitehdasalueen käyttömahdollisuuksia biotalouteen liittyvissä toiminnoissa selvitetään edelleen.

Kävelykatu Manskin
saneeraus 2016-2017

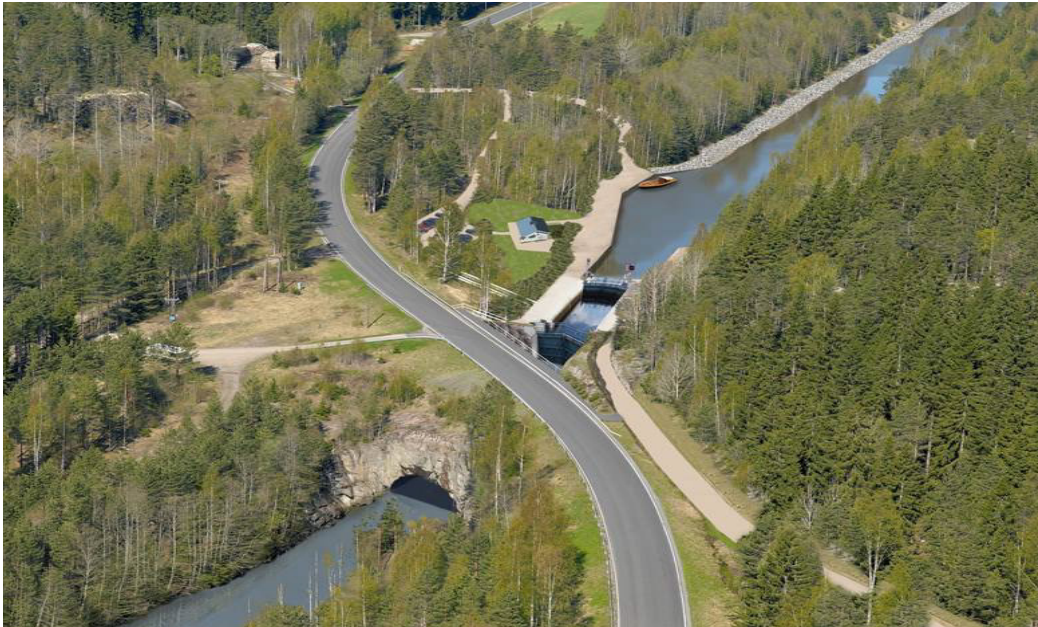
Kimolan kanavan vesiväylähankkeen tarkoituksena on toteuttaa vesikulkuyhteys Heinolan ja Kouvolan kaupunkien välille rakentamalla uittoa varten 1960-luvulla rakennettuun Kimolan kanavaan venesulku nykyisen tukkien nipunsiirtolaitoksen paikalle sekä toteuttaa muut Kimolan väylän vesiliikennettä varten tarvittavat rakenteet. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksellään 29.5.2015 määrännyt Kimolan väylän yleiseksi paikallisväyläksi ja myöntänyt luvan Kimolan yleisen paikallisväylän rakentamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin lupamääräysten ja alueelta laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Päätöksestä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi valitukset 24.5.2016. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä on valitettu edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Eduskunnan hyväksymässä valtion talousarviossa 2016 on osoitettu enintään 6 milj. euroa (siirtomääräraha kolme vuotta) Kimolan kanavan kunnostamiseen.

Valtiovarainvaliokunnan mietintöön VaVM 16/2015 on kirjattu, että väyläsuunnitelman mukaiset kustannukset ovat noin 10 milj. euroa, josta kunnat ovat sitoutuneet maksamaan kolmanneksen. Valtion rahoitus on siirretty Liikenneviraston käytettäväksi. Heinolan ja Kouvolan kaupungit sekä Iitin kunta ovat päätöksillään hyväksyneet vuonna 2012 hankkeen investointikustannusten kuntien rahoitusosuuksien jakoperusteet. Keväällä 2016 kunnat ovat tarkistaneet sitoumuksensa kolmannekseen hankkeen investointikustannuksista sovittujen rahoitusperusteiden mukaisesti valtion rahoituksen ollessa kaksi kolmasosaa. Valtio on myöntänyt hankkeelle 6 milj. euroa, joten vastaavasti kuntien osuus on 3 milj. euroa (Kouvolan kaupunki 2,1 milj. euroa, Heinolan kaupunki 0,6 milj. euroa ja Iitin kunta 0,4 milj. euroa). Kunnat ovat varautuneet hankkeen rahoittamiseen vuosina 2017 (50 %) ja 2018 (50 %).

Liikennevirasto on lupautunut vastaamaan hankkeen toteuttamisesta. Hanke on jaettu suunnittelu- ja urakkakokonaisuuksiin, joille on laadittu alustavat aikataulut. Asiasta on viimeisteltävänä toteuttamissopimus, jonka osapuolina ovat Liikennevirasto, Kouvolan ja Heinolan kaupungit sekä Iitin kunta. Valtio on ilmoittanut kantanaan, että Kimolan kanavan kunnossapitovelvoitteet jäävät kuntien vastattavaksi. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen teettämänä on meneillään Kimolan maantien (mt 14550) parantamiseen liittyvän

tie- ja rakennussuunnitelman laatiminen, joista tie-suunnitelma on valmistunut. Liikennevirasto on tehnyt hankintapäätöksen Kimolan kanavan geoteknisestä suunnittelusta ja väyläsuunnittelusta. Kanavahanketta ja sen mahdollisuuksia alueen elinkeinoelämälle on esitelty useassa eri toimijoiden järjestämässä keskustelutilaisuudessa. Eri toimijoiden välisenä yhteistyönä luodaan edellytyksiä seudun matkailu- ja palveluliiketoiminnan kehittämiseksi sekä määritetään Pyhäjärven vesistön veneilyinfrastruktuurin ja -palvelujen kehittämistarpeita.

*Kimolan kanavan
vesiväylähanke*

Kymi Ring -hankkeen toteuttamisesta vastaa Kymi Ring Oy. Kouvolan kaupunki on tehnyt päätöksen tukea alkuvaihetta 2 milj. euron pääomallainalla. Kuljetusteknologiaan liittyviä tutkimushankkeita on käynnistetty Xamk:n hallinnoimana. Kaupunki on näissä osarahoittajana Kinnon kautta.

Elinvoimaohjelman pääteemat ovat

1. Uusiutuva ja osaava yritystoiminta
2. Kouvola tulee lähemmäs
3. Koukuttava Kouvola –asumiskaupunki
4. Innostava Kouvola

Valmistelua ja sisältöjen työstämistä sekä toteuttamista eri toimijoiden kanssa on jatkettu. Ideat ja linjaukset kytketään mukaan uuden kaupunkistrategian valmisteluun. Prosessia on jatkettu ja samanaikaisesti käynnistetty sen pohjalta syntyneitä, eri lohkoja koskevia jatkovalmisteluja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Elinvoimaraaportti valmistuu maaliskuussa 2017 ja se kytketään uuden kaupunkistrategian valmisteluun.

TEHÄÄ yhes
Kymenlaaksos!

Meneillään oleva sote- ja maakuntauudistus, kuten muutkin valtakunnalliset uudistukset, työllisti kaupungin henkilöstöä toimintavuoden aikana. Poikkeuksellisen laaja muutos tulee vaatimaan kaupungin resursseja myös seuraavien vuosien aikana. Kouvolan kaupunki antoi (kh 7.11.2016 § 240) lausunnon sosiaali- ja terveysministeriöön liittyen hallituksen ehdotukseen maakuntauudistuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistukseen ja ao. uudistukseen liittyviin lakeihin.

Kymenlaakson sote- ja maakuntauudistuksen poliittisista linjauksista esivalmistelun osalta vastaa 16-jäseninen johtoryhmä, jonka muodostaa maakuntahallituksen jäsenet laajennettuna Pyhtään, Miehikkälän ja Virolahden kuntien nimeämillä edustajilla.

Sote-Kymenlaakso -projekti toteuttaa valtakunnallista sote-uudistusta ja valmistelee maakunnan tulevien palvelujen kokonaisuutta Kymenlaaksossa. Projektissa ovat

mukana Hamina, Kouvola, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti, Carea, Aluehallintovirasto ja Kymenlaakson liitto. Maakunnallisen soteuudistuksen etenemisestä vastaa Sote-projektiryhmä, jossa Kouvolan edustajana on hyvinvointipalvelujen johtaja. Projektiryhmä on kokoontunut säännöllisesti vuoden 2016 alusta lukien.

Maakunnallinen sote-valmistelu perustuu kolmen asiakkuusryhmän palvelujen suunnitteluun (lapset, nuoret ja perheiden palvelut, aikuisväestönpalvelut ja ikääntyneiden palvelut). Kouvolan kaupungin hyvinvointipalveluista on sovittu edustajat ao. työryhmiin. Työryhmien väliraportit valmistuivat elokuun 2016 lopussa.

Toimintavuoden 2016 aikana ovat käynnistyneet maakunnallisesti valtakunnallista muutosta tukevat LAPE- ja Ikäopastin-hankkeet.

Ratamokeskus-hanke

Ratamokeskuksen suunnittelun etenemistä käsiteltiin kaupunginhallituksessa kevään aikana. Kesäkuussa 2016 kaupunginhallitus keskeytti Ratamokeskuksen teknisen suunnittelun kunnes on tiedossa valtakunnallisen lainvalmistelun vaikutus Ratamokeskuksen toimintaan ja tarvittaviin tilaratkaisuihin. Toiminnallista suunnittelua jatkettiin huomioiden maakunnallisen sote-uudistuksen eteneminen ja terveydenhuollon työnjaon tarkentuminen sekä kesäkuussa 2016 käynnistyneen sosiaali- ja terveyspalvelujen hankintamenettelyn vaikutus toimintaan. Maakunnan erikoissairaanhoidon

työnjakoon liittyvissä neuvotteluissa on alustavasti sivuttu Kymenlaakson keskussairaalan investoinnin ja Ratamokeskuksen investoinnin toteutusta ja yhdistämistä niin, että Carea-Sairaalat Oy hallinnoisi molempia investointeja. Asia etenee päätöksentekoon vuoden 2017 loppupuolella.

TALOUDELLINEN TILANNE

Vuoden 2016 tulos muodostui muutettua talousarviota paremmaksi. Kaupunki sai kertyneet alijäämät katettua ja ylijäämää jäi taseeseen lähes 5 milj. euroa. Vielä vuoden 2017 talousarvion ja vuosien 2017-2019 taloussuunnitelmien valmistelun yhteydessä ennakoitiin vuoden 2016 tuloksen jäävän hieman alijäämäiseksi.

Vuoden 2016 ylijäämä parantaa vuosien 2017-2019 taloussuunnitelman tasapainottumista. Kuitenkin, jos vuosi 2017 toteutuu talousarvion mukaisesti, tullaan kertynyt ylijäämä käyttämään jo tämän vuoden aikana.

Vuoden 2017 taloudelliseen tilanteeseen sisältyy poikkeuksellisen paljon muutoksia. Merkityksellisimpänä voi pitää syksyllä 2016 solmittua kilpailukykykysymystä, joka vaikuttaa useisiin eri tulo- sekä menoeriin. Kilpailukykykysymys pienentää henkilöstökuluja, verotuloja sekä valtionosuuksia. Erityisesti verotulovaikutusten arvioinnin onnistumista tarkastellaan vuoden 2017 aikana.

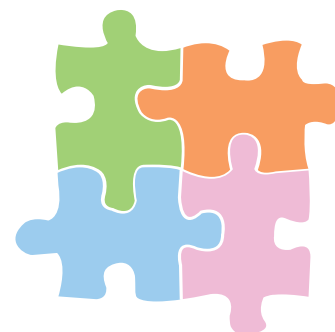
	Vuosikate 120,6 % poistoista 2016	Kunnallis- veroprosentti 20,75 %	Vuosikate 289 € per asukas

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	2016	2015
	1000 e	1000 e
Toimintatuotot	75 405	74 893
Valmisteverastojen muutos	26	61
Valmistus omaan käyttöön	3 169	2 378
Toimintakulut	-577 447	-570 794
Toimintakate	-498 846	-493 462
Verotulot	340 900	332 744
Valtionosuudet	175 852	166 672
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 051	2 254
Muut rahoitustuotot	8 232	10 183
Korkokulut	-2 794	-3 158
Muut rahoituskulut	-769	-649
Vuosikate	24 626	14 582
Poistot ja arvonalentumiset	-20 425	-20 923
Satunnaiset tuotot	1 492	2 445
Satunnaiset kulut	0	-572
Tilikauden tulos	5 693	-4 468
Tilinpäätössiirrot	105	106
Tilikauden yli-/alijäämä	5 798	-4 362
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toimintatuotot/toimintakulut, %	13,1	13,2
Vuosikate/poistot, %	120,6	69,7
Vuosikate, euroa/asukas	289	170
Asukasmäärä	85 231	85 831

TOTEUTUMINEN TOIMIALOITTAIN

Konsernipalvelut

Konsernipalvelut 1000 euroa	Muutettu talous- arvio 2016	Toteutuma 2016	Poikkeama	Toteuma-%
Toimintatuotot	8 308	8 670	-362	104,4
Toimintakulut	-36 809	-35 375	-1 433	96,1
Toimintakate	-28 500	-26 705	-1 795	93,7

Konsernipalvelujen toiminnanohjaukseen kuuluu demokratiakustannukset, hallinto- ja viestintä, talous ja omistajuus, henkilöstöpalvelut, tietohallinto, strategia ja kehittäminen sekä elinvoima, joka sisältää elinkeinopalvelut, maaseudun kehittämisen, viljelijätuki- ja sekä lomituspalvelut. Hallinnon osalta tehtäviin kuuluu valtuuston, hallituksen ja kaupunginjohtajan esikuntatehtävät, kaupungin keskushallinnon ja eräiden tukipalvelujen hoitaminen, toimialojen hallinnon ja viestinnän ohjaus ja koordinointi sekä konserniviestintä.

Henkilöstöpalvelujen tehtävänä on ohjata, kehittää, seurata ja arvioida henkilöstövoimavaroja ja -johtamista strategisten tavoitteiden mukaisesti sekä kehittää työnantajakuva yhteistyössä toimialojen kanssa, vastata työnantajatoiminnasta, koordinoita työsuojelu- ja yhteistoimintaa sekä työhyvinvointipalveluja sekä tuottaa henkilöstöpalveluihin liittyviä tukipalveluja. Osaamisen johtamisen, työhyvinvoinnin sekä johtamisen ja yhteistyön kehittäminen ovat olleet keskeisiä henkilöstöjohtamisen painopisteitä suunnittelukaudella. Määrätietoista työtä työhyvinvoinnin edistämiseksi ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi on jatkettu vuonna 2016. Työkyvyn johtamisen prosessia on kehitetty päivittämällä työkyvyn toimintamalli ja jatkamalla Ainon terveysjohtamisen järjestelmän pilotointia vuonna 2016. Henkilöstötyötä on tehostettu kehittämällä ja sähköistämällä HR-prosesseja. Henkilöstöhallinnon prosesseja tukevan Sympa HR-järjestelmän käyttöönotto aloitettiin keväällä 2016. Kouvolan kaupungilla on käyty vuoden 2016 aikana useampi henkilöstövähennyksiin liittyvä yt-menettely (mm. Kouvolan seudun ammattiopisto ja taloudellisen tuen yksikkö/etuuskäsittely), mikä on vaikuttanut henkilöstösuunnitteluun ja rekrytointiin. Sote- ja maakuntauudistus sekä siihen liittyvät muutokset ovat aiheuttaneet

epävarmuutta henkilöstön keskuudessa ja vaatineet myös resursointia valmistelutyöhön.

Konsernipalvelujen tehtävä on kaupunkistrategian ja toimintaa ohjaavien linjausten laadinta sekä ennakoinnin, suunnittelun, raportoinnin, arvioinnin ja strategisen tiedontuotannon ja näihin liittyvien toimintamallien kehittäminen sekä ohjeistaminen. Strategia ja kehittäminen -palvelu vastaa palvelu- ja hankintapoliittisten linjausten, strategisen ohjausjärjestelmän sekä riskien ja jatkuvuudenhallinnan kehittämistä. Tehtäväalueisiin kuuluu myös sisäinen tarkastus ja operatiivisesta hankintatoimesta vastaaminen. Vuoden 2016 aikana valmistettiin elinvoima-, digitalisaatio-, työllisyys- ja Hyvinvoiva Kouvola -ohjelmia sekä tulevaisuuden palvelumallia. Strategia-, asiakas- ja tilastotietojen seuranta kehitettiin johdon työpöytäohjelmaan. Vaikutusten ennakoarviointimenetelmää (EVA) varten laadittiin ohjeet ja kaupungille kertyneen tietovarannon avaamista valmisteltiin. Valtuustolle, johtoryhmille ja toteuttamisohjelmien vastuuhenkilöille järjestettiin strategiatyöpajoja. Toiminnan tulevia muutoksia ennakoituihin valtuuston ja nuorisovaltuuston yhteisessä tulevaisuusseminaarissa marraskuussa. Hankinnoissa jatkettiin yhteistyön tiivistämistä yrittäjien kanssa. Kunnan varautumissuunnitelmia työstettiin toimialoittain. Sisäisesti on valmisteltu vuonna 2017 toteutettavia organisoinnin muutoksia.

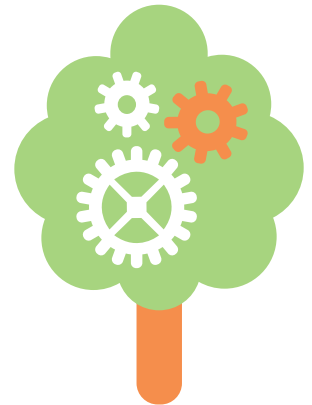
Elinkeinopalvelut vastaa kaupungin elinvoiman kehittämiseen liittyvästä suunnittelu- ja ohjelmatyöstä, näiden toimeenpanoon liittyvästä ohjauksesta, elinkeinojen kehittämispalvelujen tilaajatoiminnasta sekä tähän liittyvän verkostoyhteistyön koordinoinnista, resurssien hankinnasta ja toteuttamisyhteistyöstä kaupunkikonsernissa sekä ulkoisten kumppaneiden kanssa. Lisäksi

elinkeinopalvelut osaltaan tukee kaupunkikonsernin strategiatyötä ja elinvoima-asioihin liittyvää sisäistä yhteistyötä sekä edistää kaupungin näkyvyyttä ja asemaa kansallisissa ja kansainvälisissä toimintaverkostoissa. Elinkeinopalvelujen toimintaa ohjaa hallintosäännön mukaisesti kaupunginhallituksen elinkeinojaosto. Kaupungin strategisten kärkihankkeiden toteuttaminen on korostunut elinkeinopalvelun toiminnassa aiempaa enemmän.

Maaseutupalvelujen tehtävänä on maaseudun elinvoimaisuuden säilyttäminen ja kehittäminen hoitamalla sille laissa säädettyt maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät, maaseudun ja kylien kansalaisosallistumiseen sekä infrastruktuuriin (tie- ja vesihuollon sekä valokuituavustukset) ja kehittämiseen liittyvät tehtävät ja tuottaa MELA:lle maatalousyrittäjien lomituspalvelut. Maaseudun kehittämisen avustettavat hankkeet etenivät ja avustukset toteutuvat suunnitellulla tasolla.

Tekniikka- ja ympäristöpalvelut

Tekniikka- ja ympäristöpalvelut 1000 euroa	Muutettu talous-arvio 2016	Toteutuma 2016	Poikkeama	Toteuma-%
Toimintatuotot	7 810	10 333	-2 523	132,3
Valmistus omaan käyttöön	1 155	2 427	-1 272	210,1
Toimintakulut	-21 671	-22 815	1 144	105,3
Toimintakate	-12 706	-10 055	-2651	79,1

Tekniikka ja ympäristöpalvelut -toimialan keskeisin tehtävä on kaupunkistrategian mukaan vastata laadukkaasti kaupunkiympäristön suunnittelemisesta, rakentamisesta ja hoidosta. Toimiala vastaa omalta osaltaan elinvoimaisen kaupungin kehittämisestä. Toimiala muodostuu kahdesta palveluketjusta, elinympäristön kehittäminen ja tekninen tuotannon liikelaitos. Liikelaitoksen toiminta lakkautettiin 1.1.2017.

Elinympäristön kehittäminen -palveluketju toteuttaa yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja ylläpitoa laatimalla yleis- ja asemakaavoja, katu- ja yleisten alueiden suunnitelmia, toteuttamalla ympäristön valvontaa, hankkimalla ja luovuttamalla maata. Palveluketju tilasi vuonna 2016 katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden rakentamista ja ylläpitoa sopimusten perusteella teknisen tuotannon liikelaitokselta ja yksityisiltä toimijoilta.

Vuoden aikana valmisteltiin toimialan **organisaatiomuutos**. Teknisen tuotannon liikelaitoksen tehtävät integroitiin toimialan yhteen palveluketjuun. Siinä yhteydessä virkoja lakkautettiin yhteensä neljä (4) ja kolme uutta virkaa perustettiin. Henkilöstön määrän ei arvioitu lisääntyvän organisaatiomuutoksen vuoksi; tavoitteena oli 3 -7 henkilön vähennys.

Maanhankinnassa ja kaavoituksessa panostettiin elinvoimaa vahvistavaan maankäyttöpolitiikkaan. Kaupungin maapoliittisen ohjelman uudistaminen on aloitettu ja maankäytön 10 vuoden toteuttamisohjelmassa painopiste on ollut vuonna 2016 yritystonteissa. Ydinkeskustan osayleiskaavan sekä Kymijoen rantaosayleiskaavan laadinta on aloitettu. Vuoden aikana hyväksyttiin 12 asemakaavaa. Pientalotonttien ja yritystonttien luovutushintoja päivitettiin. Kullasvaaran logistiikka-alueen

maanhankintaa edistettiin toimittamalla lunastuslupahakemus ympäristöministeriöön. Vanhojen vuokratonttien myyntikampanjan tuloksena myytiin 86 pientalotonttia. UPM Kymmene Oyj:n kanssa suoritettiin arvotaan noin yhden miljoonan euron suuruinen vaihto, jossa kaupunki sai omistukseensa n. 70 hehtaaria Kuusankosken katu- ja puistoalueita ja luovutti 284 hehtaaria talousmetsää. Osoitejärjestelmää parannettiin muuttamalla 50 mahdollisesti sekaannusta aiheuttavaa osoitenameä.

Yhdyskuntatekniset palvelut ja teknisen tuotannon liikelaitoksen aluepalvelut valmistautuivat toimialan organisaatiouudistukseen muutosvalmennuksen kautta. Toimintatapoja yhtenäistettiin syksystä 2016 alkaen ja työ jatkuu vuonna 2017. Omana työnä tehtävä katujen ja puistojen hoito sekä kunnossapitoluonteinen oma rakentaminen siirtyi 1.1.2017 yhdyskuntatekniikkaan. Kaikkia investointien hankesuunnitelmassa esitettyjä kohteita ei saatu vuoden lopussa oletettuun valmiuteen. Syynä viivästyksiin olivat mm. henkilöstövajaus, hallinnolliset viiveet ja kaupungin kärkihankkeiden muuttuneet aikataulut. Talousarviomuutoksessa marraskuussa tehtiin vähennykset viidestä kohteesta ja yhdyskuntatekniikan investointimäärärahaa pienennettiin vuoden aikana yhteensä 6,9 milj. euroa.

Rakennusvalvonnan sähköisen arkiston muodostamishanke jatkui kertomusvuonna. Hanketta varten palkattiin kaksi määräaikaista henkilöä. Sähköiseen lupapalvelun hankinta/kilpailutus on käynnistetty ja toiminnan aloitus tapahtuu viimeistään alkusyksyllä 2017. Kymenlaakson energianeuvontahanketta on hyödynnetty vuodesta 2012 lähtien rakennusvalvonnan lupakäsittelyssä ja asiakasneuvonnassa ohjaamalla rakentajia ottamaan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioon mahdollisimman paljon uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia erityisesti rakennusten lämmityksessä, käyttöveden lämmityksessä ja sähköenergian käytössä.

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma ja -ohjelma hyväksyttiin lautakunnassa ja valvontaa on alettu toteuttaa sen mukaisesti. Ympäristönsuojelulain vaatimukset täyttävä suunnitelma on edellytys maksun perimiselle suunnitellusta valvonnasta. Lainsäädännön muutoksen myötä ympäristönsuojelulle siirtyi maa-aineslupien käsittely ja valvonta. Terveysvalvonnan suunnitelmalliset tarkastukset ovat toteutuneet lähes suunnitelman ja keskusvirastojen ohjeiden mukaisesti. Ympäristöohjelman päivitys valmistui ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa kesäkuussa. Kaupungin taajama-alueet kattava meluselvitys valmistui helmikuussa ja meluntorjuntasuunnitelman laatiminen aloitettiin. Tupakkalain muutos toi muutoksia valvontakäynteihin ja siihen liittyen uudistettiin taksa, joka tuli voimaan vuoden 2017 alusta.

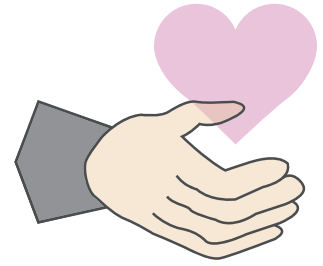

Kymin Ruukin kaava-alue

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalvelut 1000 euroa	Muutettu talous- arvio 2016	Toteutuma 2016	Poikkeama	Toteuma-%
Toimintatuotot	82 323	81 675	648	99,2
Toimintakulut	-570 653	-567 874	-2 779	99,5
Toimintakate	-488 330	-486 174	-2 156	99,6

Hyvinvointipalvelut edistävää kouvolaisten elämänhallintaa, oppimista, osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia. Toimiala jakaantuu lasten ja nuorten, aikuisväestön ja ikääntyneiden palveluketjuihin. Kullakin palveluketjulla on yksi vastuullinen lautakunta, joka huolehtii oman palveluketjunsä resurssien kohdentamisesta asiakastarpeen mukaan ja palvelutuotannon ohjauksesta. Lautakunnat työskentelevät yhdessä toimialan tavoitteiden asettamisessa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja yhteisöllisyyden rakentamiseksi. Toimialalla tuotetaan varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen, nuorisotyön, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kulttuurin, liikunnan ja muut vapaa-ajanpalvelut. Hyvinvointipalvelujen strategiset tavoitteet toimintavuodelle 2016 on johdettu kaupunkistrategian strategisista päämääristä.

Kesäkuussa Kouvolan kaupunginhallitus päätti käynnistää sosiaali- ja terveyspalvelujen hankintamenettelyn siten, että ensisijaisena tavoitteena on järjestää sote-palvelut julkisena palveluna. Valmisteluun perustettiin projekti, joka on vastannut hankinnan etenemisestä. Määräaikaan mennessä kolme palveluntuottajaa jätti tarjouksen sote-palvelujen tuottamisesta. Hankintamenettely etenee päätöksentekoon vuoden 2017 alkupuolella.

Hyvinvointipalvelut on ollut mukana valtionvarainministeriön kuntakokeilussa vuosina 2015–2016. Palveluketjuittain on osallistuttu kolmeen toimintamalliin; hyvinvoinnin integroitu toimintamalli, asumispalvelujen- ja nuorisotakuun toimintamalli. Kuntakokeilu on päättynyt vuoden 2016 lopussa ja toimintamallien uudistamisessa saavutetut tulokset raportoidaan vuoden 2017 alkupuolella.

Keltakankaan perhekeskus

Tekesin rahoittama **Askel-hanke** päättyi kesällä 2016. Asiakaslähtöisen toiminnan edistämiseksi on jatkettu Askel-hankkeen jalkauttamista palveluihin mm. toimintamallien arvioinnin ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Toimintamallien uudistamisen lähtökohdista ovat olleet asiakassegmentoinnin perusteella valitut keskeiset avainasiakasryhmät lasten ja nuorten palveluissa sekä ikääntyneiden palveluissa. Lisäksi on otettu käyttöön jatkuvan parantamisen malli, jossa arvioidaan palveluita laadittujen asiakaslupausten toteutumista ja saadun asiakaspalautteen pohjalta sovitaan tarvittavien muutosten toteuttamisesta. Palveluyksiköillä on mahdollisuus saada Askel-standardi, jonka myöntäminen perustuu toimiviin prosesseihin, asiakaslähtöiseen toimintaan sekä jatkuvaan toiminnan arviointiin. Askel-standardin sisältö, jatkuvan parantamisen mallin kriteerit sekä suunnitelma mallin käyttöönotosta on valmistunut hyvinvointipalvelujen asiakkuuspäälliköiden johdolla vuoden 2016 lopulla.

Lapsiperheiden sosiaalipalvelut on aloittanut toimintansa 1.1.2016. Palvelut osallistuvat Kuntaliiton vaikuttavuusmittarin kehittämistyöhön lastensuojelun avopalvelujen ja tehostetun perhetyön osalta. Perhekeskuksen pilottitoimipisteet Keltakankaalla ja Koriolla ovat aloittaneet toimintansa keväällä. Kuntakokeiluna aloitettu Ohjaamon toiminta on vakiintunut ja laajentunut arjen toiminnaksi. Tavoitteena on vakinaistaa toiminta osaksi nuorisopalveluja kokeilun päätyttyä. Kouvolan esi- ja perusopetussuunnitelma valmistui keväällä 2016, jonka pohjalta on laadittu päiväkotikohtaiset esiopetussuunnitelmat. Kouvolan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma on hyväksytty 17.2.2016 ja otettu käyttöön 1.8.2016. Koulukohtaiset opetussuunnitelmat on hyväksytty lasten ja nuorten lautakunnassa. Opetussuunnitelmien perusteiden tehtävänä on tukea esiopetuksen ja koulun kehittämistä sekä kasvuyhteisönä että parempana oppimisympäristönä.

Anjalan koulun opetus on siirretty väistötiloihin sisäilmaongelmien johdosta, Kirkonkylän koulun osalta asia on valmistelussa. Lukiokoulutusta on järjestetty Elimäen lukiossa, Kouvolan Yhteislukiossa, Kuusankosken lukiossa, Valkealan lukiossa ja Kouvolan aikuislukiossa. Lukiokoulutuksen on aloittanut viime vuosina 46–47 % ikäluokasta, joka on lähellä valtakunnallista keskiarvoa.

Vuoden 2016 keväällä on toteutettu ulkopuolisten asiantuntijoiden toimesta selvitys **Kouvolan Seudun Ammattiopiston (KSAO)** toiminnasta. Selvityksen perusteella on laadittu KSAO:lle säästö-suunnitelma, jossa on määritelty toimenpiteet tilojen tiivistämiseksi ja käytön tehostamiseksi sekä henkilöstömäärän vähentämiseksi. Vuoden 2016 aikana on käyty henkilöstön vähentämiseen liittyen yhteistoimintalain mukaiset neuvottelut matkailu, ravitsemis- ja talousalan, kulttuurialan sekä kone- ja metallialan opetushenkilöstön osalta. Yhteensä YT-menettelyn johdosta on irtisanottu 31 henkilötyövuotta, joista osa on palkattu KSAO:oon määräaikaisiin tehtäviin ja osa on työllistynyt kaupungin avoinna olleisiin työtehtäviin.

Aikuisväestön palvelujen terveyden edistämisen toiminnassa on jatkettu painopisteen siirtämistä kuntalaisten aktivointiin sekä omaehtoisen terveyden ja liikunnan edistämiseen. Yhteistyössä yhdistysten kanssa toteutettaviin liikuntaryhmiin on osallistunut kuntalaisia arvioitua enemmän. Terveyden edistämisen yksikössä on aloitettu omaishoitajien terveys- ja hyvinvointitarkastukset alle 65-vuotiaille omaishoitajille. Yksikkö on koordinoanut Hyvinvoiva Kouvola-ohjelman valmistelua. Aikuisväestön sosiaalipalveluissa pitkäaikaistyöttömyys ja muut aikuisikäisten

elämänhallinnan ongelmat ovat vaikuttaneet toimintaympäristöön ja kustannuskehitykseen. Vammaispalvelulain mukaisten kuljetusten yhdistely käynnistyi ja toimintaa on kehitetty entistä asiakaslähtöisemmäksi ja oma työntekijä- työtapaa on jalkautettu palveluun.

Yhteisöllisyyden edistämisen palveluissa on kehitetty yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa toimintamalli liikuntatilojen ja tiloista vastaavien työntekijöiden vuorovaikutuksesta. Yhteistyössä elinkeinotoimen kanssa on laadittu arvio kulttuuritalojen toiminnasta ja mahdollisuuksista. Muutoksen valmistelu jatkuu vuonna 2017. Kulttuurisen hyvinvoinnin palveluissa omatoimikirjastojen toiminta on vakiintunut. Asiakaspalaute on ollut myönteistä ja käyttäjämäärä on lisääntynyt toimintavuoden aikana.

Valkealan terveysasema

Vastaanottopalveluissa on perusterveydenhuoltoon onnistuttu rekrytoimaan lääkäreitä, mutta kokonaisuutena maakunnallisen sote-uudistuksen ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän valmistelu on aiheuttanut terveydenhuollon henkilöstössä epävarmuutta tulevaisuuden osalta. Tämä puolestaan on johtanut hakeutumiseen muualle työhön ja ostopalveluihin turvautuminen on lisännyt kokonaiskustannuksia terveydenhuollon palveluissa.

Päivystyspalveluissa on otettu käyttöön triagelääkäritoiminta, jonka tavoitteena on nopeuttaa potilaiden läpimenoaikaa päivystyksessä. Toiminnan toteutumista seurataan. Päivystykseen kohdennettujen muistutusten määrä on vähentynyt 49:stä 23:een v. 2014–2016. Sairaalapalvelujen talousarvioon 2016 määrärahavarakukseen ja toiminnan toteutukseen oli kirjattu 25 potilaspaikan vähentäminen Marjoniemen terveysaseman vuodeosastoilta. Vuoden 2016 aikana potilaspaikkoja on vähennetty yhteensä kymmenen paikkaa. Terveydenhuollon palvelut on ostanut toimintavuoden aikana Hoiku Oy:ltä viittä kiintiöpaikkaa potilaiden jatkokuntoutumista varten. Ne on irtisanottu siten, että

sopimus päättyy marraskuussa 2017 ja jatkossa kuntoutuspaikkojen ostosta päätetään asiakaskohtaisesti.

Sairaalapalvelujen toimintaa on leimannut epävarmuus Pohjois-Kymen sairaalan toiminnan jatkumisesta tulevaisuudessa. Terveydenhuoltolain muutos 1.1.2017, maakunnallinen sote-uudistuksen valmistelun eteneminen sekä työnjaon valmistelu Carean ja Poks:n välillä on lisännyt epävarmuuden tunnetta henkilöstön keskuudessa. Carean erikoissairaanhoidon palvelujen käyttö (avopalvelut ja hoitajakset) on lisääntynyt edellisvuodesta suoritamäärien (+5,5 %) ja kustannusten (+8,3 %) osalta.

Ikääntyneiden palveluissa toisen asiakkuuspäällikön siirryttyä vs. ikääntyneiden palvelujen johtajaksi keväällä 2016 on Askel-hankkeen mukaisten asioiden koordinoinnista vastannut yksi asiakkuuspäällikkö. Vastaavasti tehtäviä on delegoitu kehittämisvastaville. Ikääntyneiden varhaisissa palveluissa on aloittanut lokakuussa palveluohjaaja, jonka vastuualueeseen sisältyvät mielenterveys- ja päihdeasiakkuudet. Loppuvuodesta 2016 on käynnistynyt em. asiakasryhmälle kohdennettuna Valkealassa ao. palveluohjaajan vetämänä hyvinvointi- ja toimintapäivien ryhmä. Ryhmätoimintaa toteutetaan määräaikaaisesti ja toimintaa on tarkoitus laajentaa eri puolille kaupunkia.

Sosiaalihuolto- ja vammaispalvelulain mukainen **kuljetuspalvelujen ja Kelan kuljetusten yhdistely** käynnistyi 1.8.2016. Varhaisten palvelujen tiivis yhteistyö järjestöjen kanssa on jatkunut ja erilaisia teemapäiviä ja -viikkoja on toteutettu eri puolilla Kouvola. Kotihoitoa tukevissa palveluissa on jatkettu kotiutustiimin toimintaa, jonka tavoitteena on vahvistaa palveluketjun sujuvuutta ja tukea haasteellisia kotiutuksia sekä vastata saattohoidon toteutuksesta kotona.

Omaishoidon asiakasmäärä ei ole merkittävästi lisääntynyt vuoden 2016 aikana. Uusille omaishoitajille on järjestetty toimintavuoden aikana kaksi infotilaisuutta liittyen omaishoitajana toimimiseen. Kaunisnurmen palvelukeskuksen sisäilmaongelmien johdosta kotiutus tiimi on siirtynyt väistötiloihin Marjoniemen terveysasemalle ja Apilan kotiutusyksikölle pyritään löytämään väistötilat. Säännöllisen kotihoidon palveluseteli on otettu käyttöön. Haasteena siinä on ollut kriteerit täyttävien palveluntuottajien rekrytointi.

Kotihoidossa käytössä olevan toiminnanohjausjärjestelmän käytön juurruttamista on jatkettu ja hoitohenkilöstön välitön asiakastyöaika on 47 %. Kotihoidossa on käynnistetty tehostetun kotihoidon tiimi 1.3.2016 lukien tukemaan hoito- ja palveluketjujen sujuvuutta ja pitkään sairaalassa tai muussa 24/7 hoitoyksikössä olleiden kotiutuksia. Kotiharjun palvelukeskukseen on keskitetty lyhytaikaishoitoa vuoden 2016 aikana.

Hoiva-asumisessa on otettu käyttöön Askel-hankkeen myötä vastuuhoitaja-malli ja pilotoitu jatkuvan parantamisen toimintamallia. Tehostetussa palveluasumisessa uudet puitesopimuskumppanuudet ovat alkaneet 1.1.2016 lukien. Ikääntyneiden palvelut on ostanut 20 lisäpaikkaa puitesopimuskumppaneilta tukemaan hoito- ja palveluketjujen sujuvuutta yhteistyössä terveydenhuollon kanssa. Valkealakodin peruskorjaus- ja laajennustyöt ovat edenneet suunnitellun mukaisesti ja Elimäkikodin rakentaminen on käynnistynyt kesällä 2016. Henkilöstön työhyvinvointiin ja sairauspoissaolojen vähentämiseen on kiinnitetty erityistä huomiota ikääntyneiden palveluissa. Keskimäärin sairauspoissaoloja on ollut 27,8 kpv/htv. Aino Health Manager-ohjelma on käytössä sekä työterveyshuollon ja henkilöstöyksikön kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Valkealakoti

INVESTOINNIT

Kaupungin investoinnit toteutuivat talousarviossa ennakoitua pienempinä. Yhteensä toteutuneet investointimenot kaupungin ja liikelaitosten osalta olivat 29,2 milj. euroa ja investointitulot 10,5 milj. euroa, tästä rahoitusosuuksia oli 2,6 milj. euroa.

Yhteensä investointimenot jäivät 8,4 milj. euroa talousarviota pienemmiksi. Investointituloja saatiin 1,5 milj. euroa arvioitua enemmän, joten nettoinvestoinnit toteutuivat 9,9 milj. euroa talousarviota pienempinä.

Kaupungin ja liikelaitoksien
nettoinvestoinnit v. 2016 yhteensä

18,6 milj. euroa

Investointien tulorahoitus
92,7 % v. 2016 (50,0 % v. 2015)

Valmistuneita rakennusinvestointeja:

- Niskalan päiväkodin peruskorjaus
- Valkealakodin 1. vaiheen peruskorjaus
- Myllykosken paloasema
- KSAO Biosammon chargoal-halli

Aloitettuja rakennusinvestointeja:

- Valkealakodin 2. vaiheen peruskorjaus
- Yhteislyseon laajennus

Aloitettut kärkihankkeet

- Manskin saneeraus
- Pioneeripuisto/Asuntomessualue
- RR-terminaali

Yhdyskuntatekniikan merkittävimmät investoinnit

- Maanhankinta
- Korjalan kolmio
- Ratamon liikennejärjestelyt
- Ulkovalaistus

Kouvola-konserniin kuuluu peruskaupungin ja siihen kuuluvien liikelaitosten lisäksi yhtiöitä ja yhteisöjä. Kuntalain mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kaupunginjohtaja ja muut johtosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijaosto huolehtii käytännön konsernivalvonnan toteuttamisesta Kouvola-konsernissa. Talous- ja omistajaohjausyksikkö huolehtii valmistelusta muiden kuin kaupungin elinkeinoyhtiöiden osalta. Tältä osin valmisteluvastuu on elinkeinotoimella. Kouvolan kaupungin konserniin kuului vuoden 2016 lopussa 30 tytäryhteisöä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt yhtä lukuun ottamatta, kuntayhtymät sekä 13 yhteisöä.

European Business Innovation Center Oy:llä (Ebick) ei ollut tilikauden aikana liiketoimintaa ja se haettiin selvitystilaan 1.9.2016 alkaen. Velkojille tarkoitetun julkisen haasteen määräaika umpeutui 27.12.2016 ja selvitystila saadaan päätökseen vuoden 2017 aikana.

Kouvolan Vesi Oy:n osalta tavoite omistajatuloutuksesta ei toteutunut, koska yhtiön taseessa on kattamattomaa alijäämää 1,4 milj. euroa.

Tykkimäen vapaa-aikakeskus Oy:n osakekannasta myytiin 3 400 osaketta yhtiön muille osakkeenomistajille. Osakekaupan yhteydessä päivitettiin yhtiön yhtiöjärjestys sekä osakassopimukset. Kaupungin omistusoikeus pieneni 46,2 %:sta 20,0 %:iin.

Kaupunginhallitus päätti myydä 30 kappaletta Kaakkois-Suomen Tieto Oy:n osakkeista yhtiölle. Järjestely helpottaa yhtiön neuvotteluja uusien asiakkaiden kanssa, koska osakekauppa voidaan tehdä palvelusopimuksen yhteydessä. Varsinainen kauppa toteutui vuoden 2017 puolella.

Konsernin tilikauden ylijäämä
16,9 milj. euroa.

Kertynyt ylijäämä
19,1 milj. euroa
224 euroa/asukas

Lainat
3 914 euroa/asukas

Konsernituloslaskelma		
	1.1. – 31.12.2016	1.1. – 31.12.2015
	1000 e	1000 e
Toimintatuotot	291 984	295 397
Toimintakulut	-748 987	-746 789
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	122	1 233
Toimintakate	-456 881	-450 159
Verotulot	339 413	331 432
Valtionosuudet	175 852	166 672
Rahoitustuotot ja –kulut		
Korkotuotot	343	289
Muut rahoitustuotot	4 001	6 560
Korkokulut	-5 743	-6 737
Muut rahoituskulut	-1 360	-863
Rahoitustuotot ja –kulut	-2 760	-752
Vuosikate	55 624	47 193
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-37 799	-37 457
Omistuksen eliminointierot		-22
Arvonalentumiset	-5	
Poistot ja arvonalentumiset	-37 804	-37 479
Satunnaiset erät	1 492	
Tilikauden tulos	19 311	9 713
Tilinpäätössiirrot	3	3
Tilikauden verot	-2 184	-2 657
Laskennalliset verot	-187	-453
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-40	61
Tilikauden yli- /alijäämä	16 903	6 668
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toimintatuotot/Toimintakulut %	39,0	39,6
Vuosikate/Poistot, %	147,1	126,0
Vuosikate, eur/asukas	653	550
Asukasmäärä	85 231	85 831

Kaupunki	2016	2015		Konserni	2016	2015
Tuloslaskelman tunnusluvut				Konsernin tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/ Toimintakulut, %	13,1	13,2		Toimintatuotot/ Toimintakulut, %	39	39,6
Vuosikate/Poistot, %	120,6	69,7		Vuosikate/Poistot, %	147,1	126,0
Vuosikate, euroa/asukas	289	170		Vuosikate, euroa/asukas	653	550
Asukasmäärä	85 231	85 831		Asukasmäärä	85 231	85 831
Rahoituslaskelman tunnusluvut				Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 e	-43 711	-59 833		Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 e	-37 001	-50 164
Investointien tulorahoitus, %	92,7	50,0		Investointien tulorahoitus, %	106,9	103,8
Lainanhoitokate	1,0	0,6		Lainanhoitokate	1,5	1,3
Kassan riittävyys, pv	15	26		Kassan riittävyys, pv	25	32
Taseen tunnusluvut				Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	54,8	51,9		Omavaraisuusaste, %	41,7	39,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	44,5	50,1		Suhteellinen velkaantuneisuus, %	59,3	62,0
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	4 844	-954		Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	19 071	2 166
Kertynyt yli-/alijäämä, e/asukas	57	-11		Kertynyt yli-/alijäämä, e/asukas	224	25
Lainat euroa/asukas	2 141	2 371		Lainat euroa/asukas	3 914	4 050
Lainakanta 31.12., 1000 e	182 451	203 513		Lainakanta 31.12., 1000 e	333 587	347 634
Lainasaamiset 31.12., 1000 e	38 863	40 707		Lainasaamiset 31.12., 1000 e	5 179	5 204
Henkilöstön lukumäärä	5 886	6 002				

Tilinpäätöksen tiivistelmä

Lisätietoja:

Kouvola kaupunki
Talous- ja omistajaohjaus